Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

ZDRAVLJENJE BOLEČINE

Barbara Kosmina Štefančič, dr. med.

Dodatna znanja iz paliativne oskrbe
„Korak za korakom“

Ljubljana, 20.10.2016

VSEBINA

- Opredelitev bolečine in njenih vzrokov
- Lestvica SZO, zdravljenje bolečine z zdravili, uporaba neopioidov, koanalgetikov
- Osnove predpisovanja opioidov
- Preprečevanje neželenih učinkov zdravil
- Načini aplikacije zdravil
- Invazivni postopki lajšanja bolečine

Definicija bolečine

- bolečina je neprijetna čutna in čustvena izkušnja, ki je povezana z neposredno ali možno poškodbo tkiva

IASP 1986 (Mednarodno združenje za preučevanje bolečine)

BOLEČINA

- pri približno 1/4 bolnikov z novodiagnosticiranim rakavim obolenjem
- pri 3/4 bolnikov z napredovalo boleznijo.
- 65% bolnikov z napredovalimi nemalignimi boleznimi

- V 80 – 90 % primerov lahko bolečino lajšamo z ustreznimi zdravili in le redko je stanje tako, da je potrebno poglobljeno delo specialistov za lajšanje bolečine.

VZROKI BOLEČINE

- ZARADI TUMORJA (60-90%)
- ZARADI ZDRAVLJENJA RAKA (5-20%)
- POSLEDICA BOLEZNI (oslabljen imunski sistem – herpes in PHN) (10-25%)
- NEODVISNE OD RAKA (3-10%)

Anamneza pri bolniku z bolečino

- Verjemi bolniku, da ga boli
- Natančna anamneza:
  - jakost, kakovost, mesto, čas trajanja bolečine
  - kaj bolečino poslabša/omili
  - dosedanje zdravljenje
  - motnje spanja, razpoloženje
  - družinske in socialne razmere

Pregled bolnika z bolečino

- praviloma celoten internistični status – kolikor dopušča bolnikovo stanje
- zlasti stanje zavesti, hidriranosti, prehranjenosti, ocena ledvične in jetrne funkcije
- načrtovanje zdravljenja ob soglasju bolnika

Pregled bolnika z bolečino

- Ocena vrste bolečine
  - Nociceptivna:
    - somatska
    - visceralna
  - Nevropatska
  - Mešana

Pregled bolnika z bolečino

- ocena jakosti bolečine:
  - vizualna analogna lestvica (VAL/VAS)
  - numerična lestvica (NL/NRS)
  - kategorična besedna lestvica

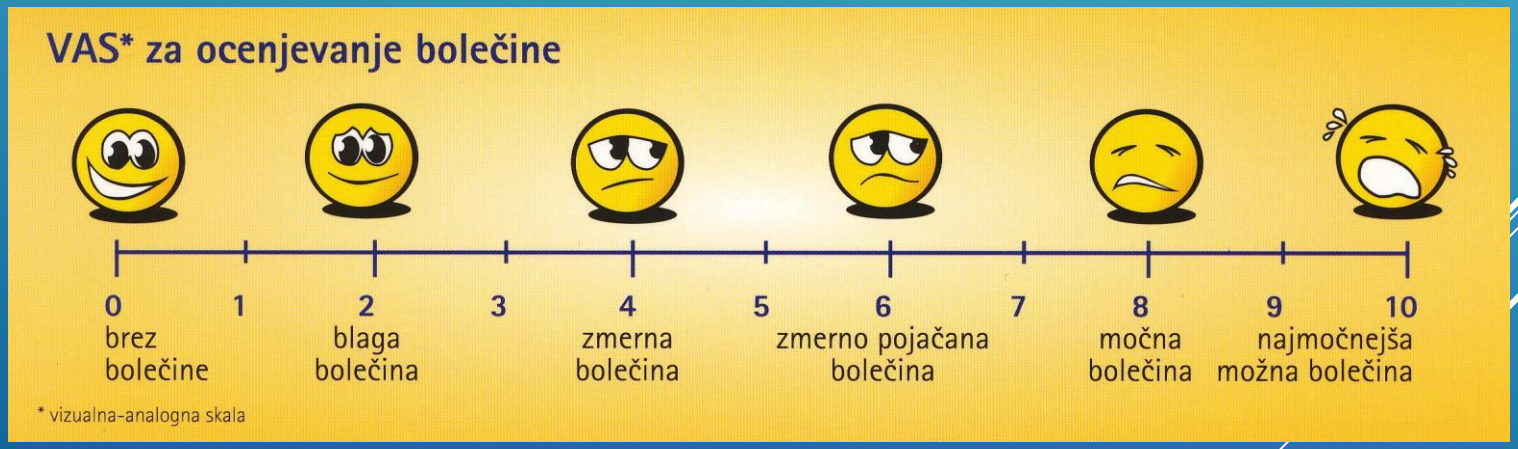

VAS

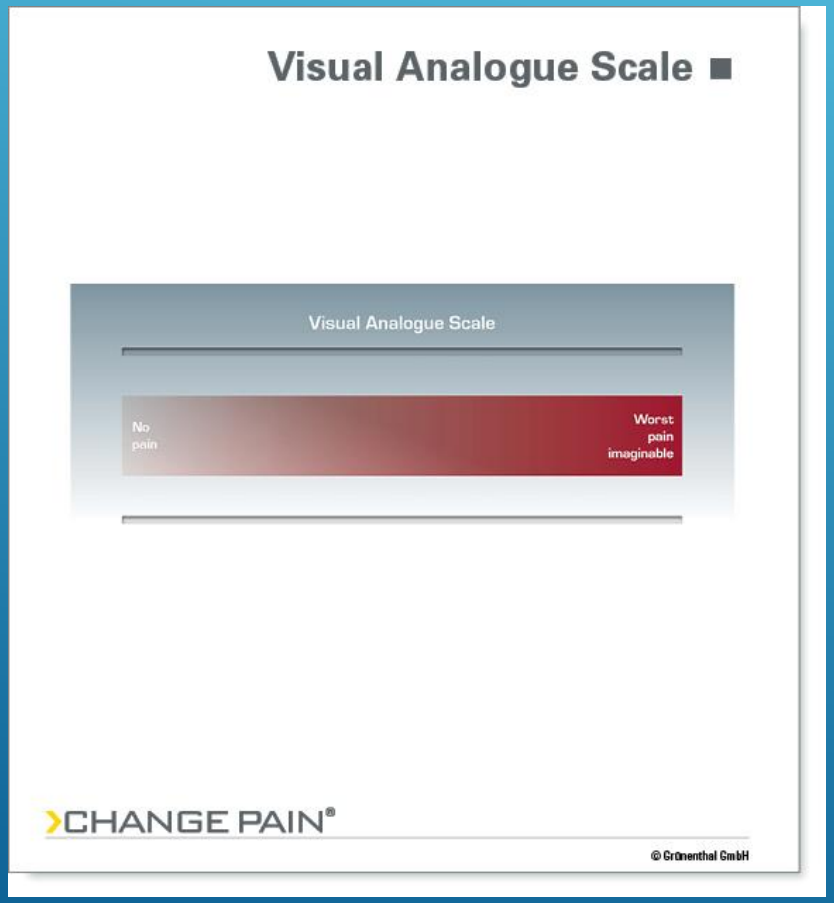
Visual Analogue Scale
Visual Analogue Scale
No pain
Worst pain imaginable
CHANGE PAIN®
© Grünenthal GmbH

NRS

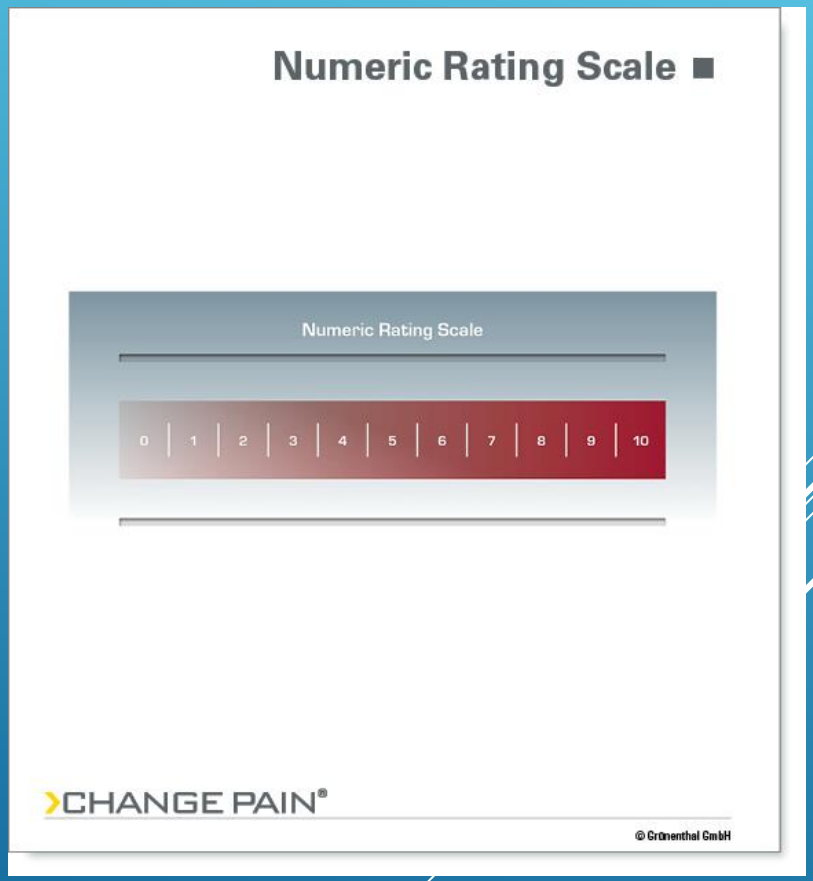
Numeric Rating Scale
Numeric Rating Scale
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
CHANGE PAIN®
© Grünenthal GmbH

Wong-Bakerjeva obrazna skala

VRS

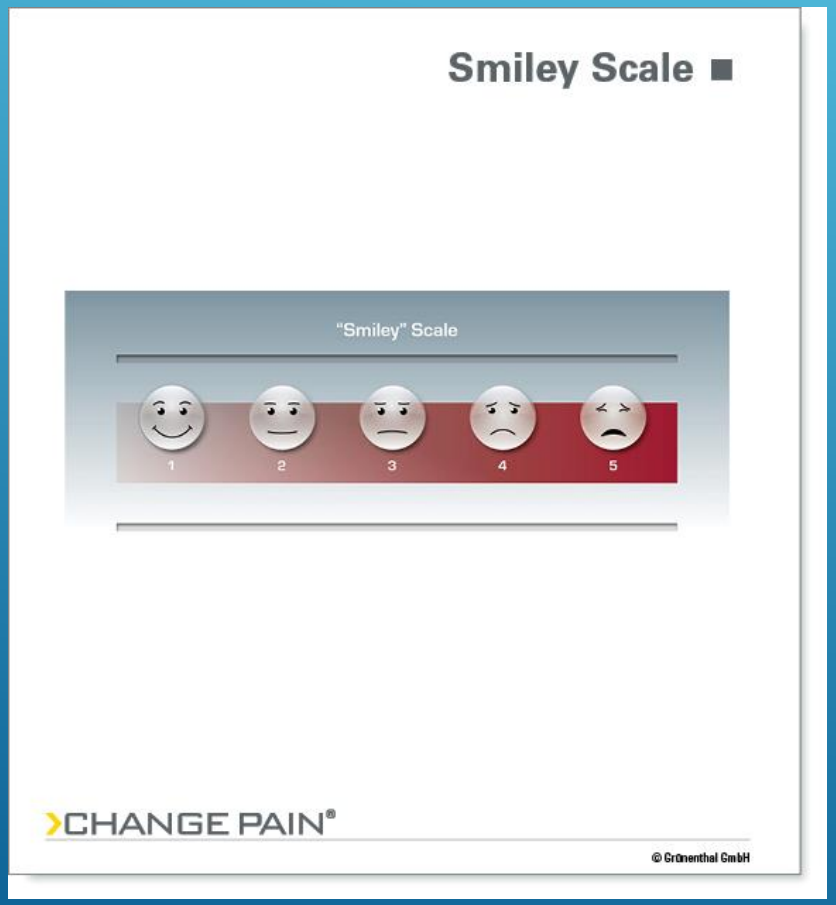

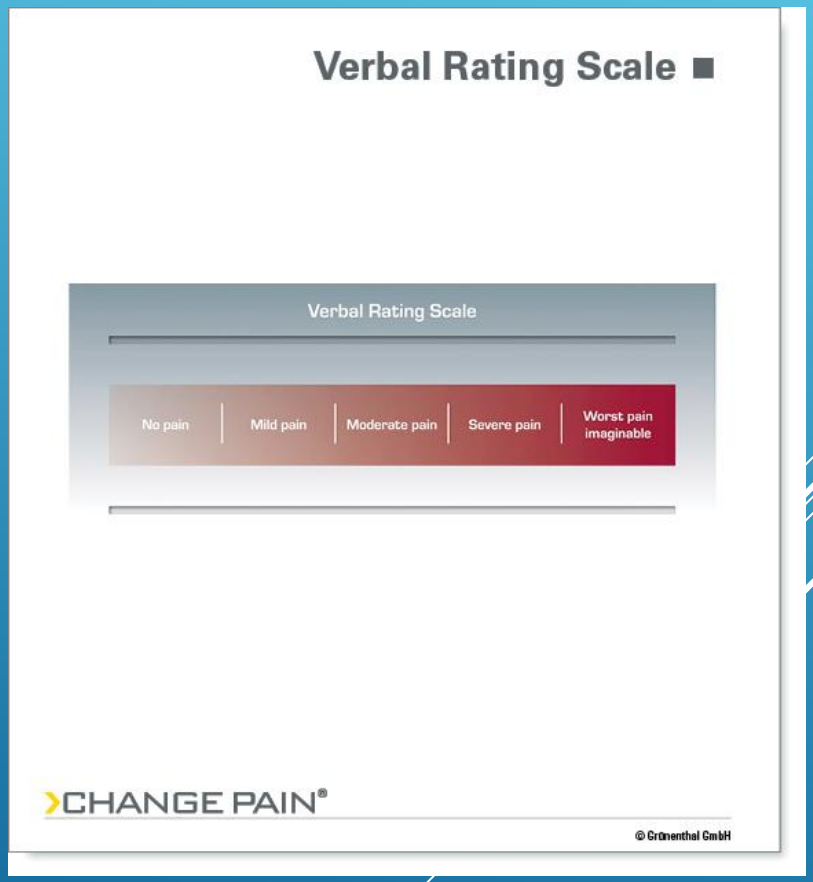

Osnove farmakološkega zdravljenja bolečine zaradi raka

TRISTOPENJSKA LESTVICA

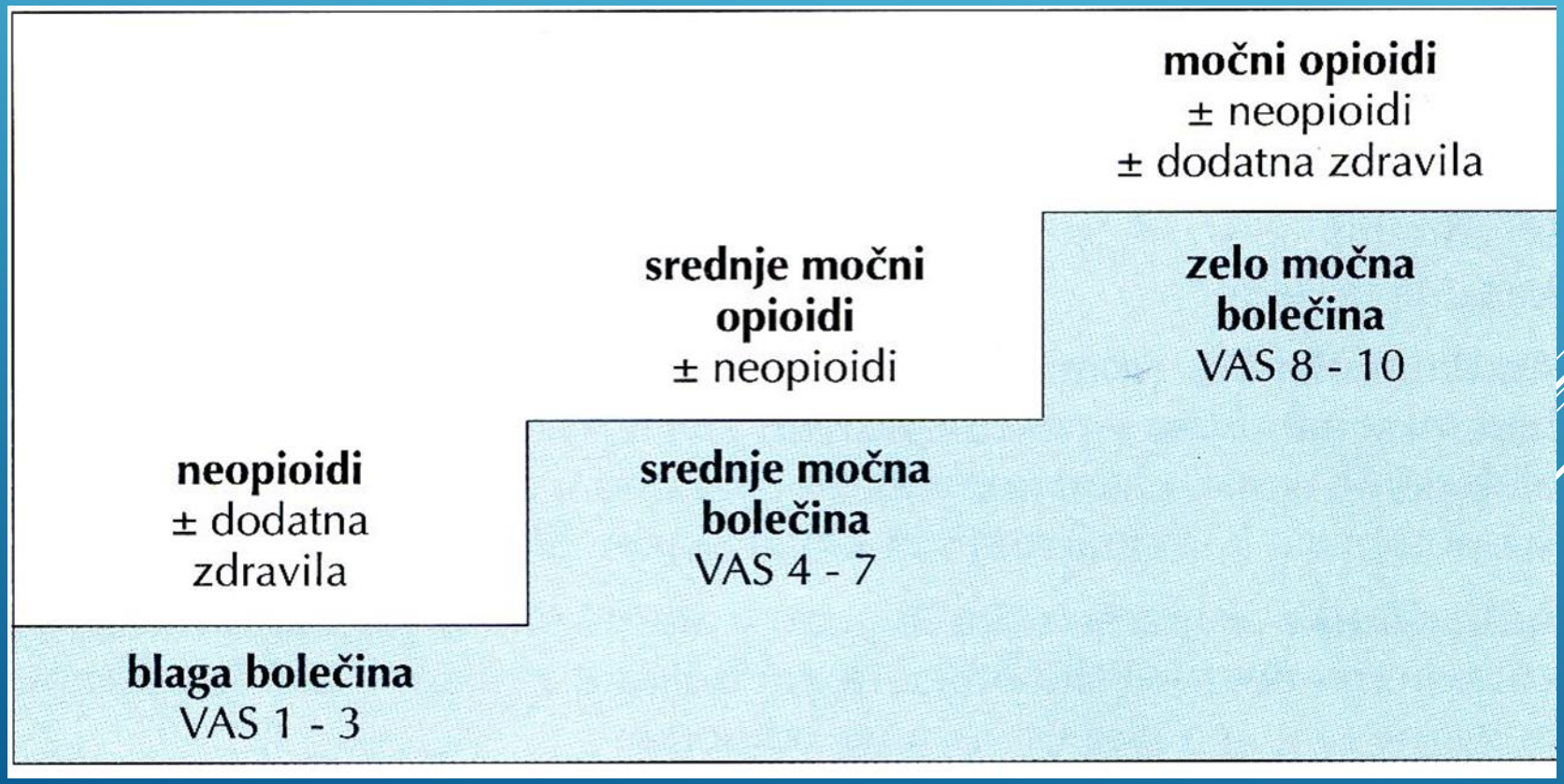

Stopenjsko zdravljenje bolečine

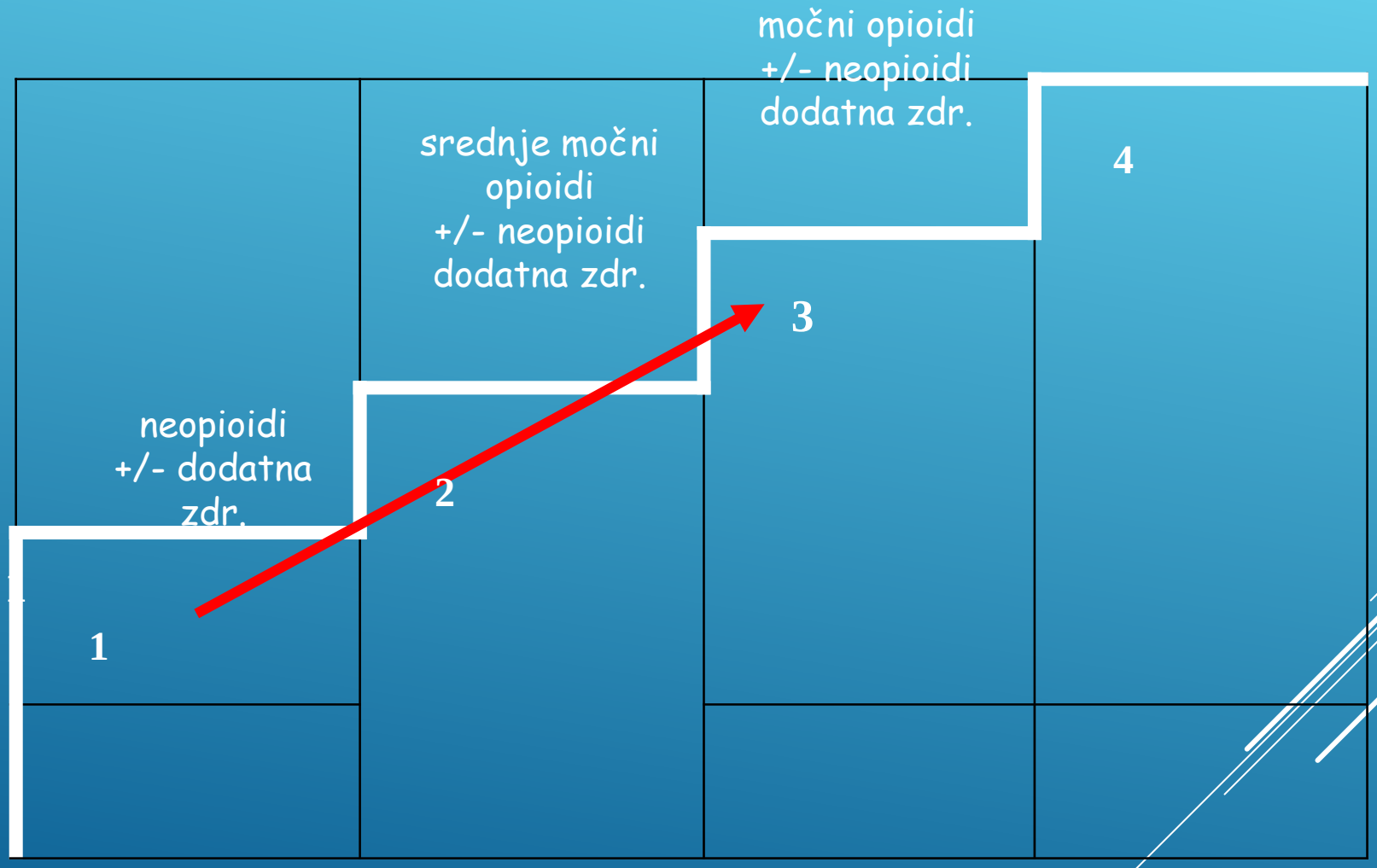

Stopenjsko zdravljenje bolečine

Neopioidi
± dodatna zdr.

1 Prva izbira

Opioidi
-dolgodelujoči +
kratkodelujoči
± neopioidi
± dodatna zdr.

2 Druga izbira ali neobvladana bolečina

Spinalno/epiduralno dajanje opioidov
± klonidin ± LA
Blokada živcev
Nevroablativni postopki
Ketamin
Sedacija

3 Refraktarna bolečina

Cilji protibolečinskega zdravljenja

- v najkrajšem možnem času (nekaj dneh) naj bi dosegli:
  - da bolnik nima hujših bolečin (VAL<3)
  - čim manj neželenih učinkov
  - izboljšanje kakovosti življenja

Neopioidi

Zdravilo	Običajen odmerek (p.o.)	Največji dnevni odmerek (p.o.)	Komentar
NSAR	odvisno od posameznega zdravila	odvisno od posame-znega zdravila	povzročajo lahko razjedo želodca in dvanajstnika, vplivajo na strjevanje krvi in delovanje ledvic, previdnost pri bolnikih z večjim tveganjem za srčno-žilni dogodek
Paracetamol	500 – 1000 mg na 6 – 8 ur	4000 mg	ne uporabljamo ga pri hujši okvari jeter
Metamizol	500 – 1000 mg na 8 ur	4000 mg	možni sta alergija in zavora kostnega mozga

OPIOIDNI ANALGETIKI

- Vsa zdravila, ki imajo morfinu podobno delovanje na morfinskih receptorjih
- SREDNJE MOČNI OPIOIDI (ŠIBKI OPIOIDI)
  - maksimalni dnevni odmerek zaradi neželenih učinkov
- MOČNI OPIOIDI
  - Večinoma nimajo učinka zgornje meje

Srednje močni opioidi

Zdravilo	Običajen odmerek (p.o.)	Največji dnevni odmerek (p.o.)	Komentar
tramadol dolgodelujoča oblika	100 mg/ 12 ur	400 mg	Za zdravljenje stabilne srednje močne bolečine
tramadol kratkodelujoča oblika	50 mg / 6 do 8 ur	400 mg	Za titracijo odmerka dolgodelujočega tramadola in zdravljenje prebijajoče bolečine
tramadol + paracetamol kratkodelujoča oblika	1 tableta / 8 ur (37,5 mg tramadol +325 mg paracetamol)	8 tablet (300 mg tamadol + 2600 mg paracetamol)	Za zdravljenje prebijajoče bolečine
tramadol+ paracetamol dolgodelujoča oblika	1 tableta/12 ur (75 mg tramadol + 650 mg paracetamol)	2 tableti/12 ur	Za zdravljenje srednje močne bolečine

Srednje močni opioidi

- primerjalni odmerki:
- 300 mg tramadola = 60 mg morfina

MOČNI OPIOIDI

Primerjalni odmerki opioidov

opioid	**dnevni odmerek**							
morfin (mg)	30	60	90	120	150	180	210	240
tramadol (mg)	150	300		600				
oksikodon (mg)		30		60		90		120
hidromorfon (mg)	4	8	12	16	20	24	28	32
tapentadol (mg)		100	200		300	400		500
fentanil TDS (μg/h)	12,5	25	37,5	50	62,5	75	87,5	100
buprenorfin TDS (μg/h)		35	52,5	70	87,5	105	122,5	140

Močni opioidi – zmotna prepričanja

- toleranca na analgetsko delovanje nastopi hitro, in če jih damo prezgodaj, ne bodo več učinkoviti, ko jih bo bolnik najbolj potreboval
- povzročajo nevarno depresijo dihanja
- povzročajo hudo sedacijo
- pospešijo smrt

Osnova zdravljenja bolečine

- Bolnik z močnimi bolečinami zaradi raka:
  - Dolgodelujoči morfin, zaužit ob uri
  - Kratkodelujoči morfin za titracijo in zdravljenje prebijajoče bolečine

Peroralna zdravila
1. morfin

Mehanizem delovanja:

- izrazita afiniteta na mi-opioidne receptorje

Farmacevtske oblike:

- SR (podaljšano sproščanje); MST continus 10,30, 60, 120 mg
- IR (kratkodelujoča oblika); namenjeno zdravljenju prebijajoče bolečine in titraciji: Sevredol 10 in 20 mg ali morfinske kapljice (magistralno zdravilo)
- Parenteralne oblike: iv, sc, im, epiduralno, subarahnoidalno

Peroralna zdravila
2. hidromorfon (Palladone)

Mehanizem delovanja:
Polsintezni derivat morfina;
- pretežno agonistično delovanje na mi-opioidne rec.
- majhna afiniteta na kapa-opioidne receptorje

Primerjava jakosti z morfinom:
8x močnejši od morfina

Jakosti in odmerjanje:
Palladone; trde kapsule s podaljšanim sproščanjem; 4 mg, 8 mg, 16 mg, 24 mg, odmerjanje: **1 kapsula/12 h**
Vsebino kapsule lahko odpremo in vsebino zmešamo s hrano
Metabolizem:
Večina preko ledvic, delno preko jeter

Peroralna zdravila

3. oksikodon (Oxycontin, Codilek)

Mehanizem delovanja:

- Agonistično delovanje na mi, kapa in delta opioidne receptorje

Pakiranja in jakosti:

-60 tablet s podaljšanim sproščanjem: 10 mg, 20 mg, 40 mg, 80 mg (Codilek tudi 5 mg tabl), dvofazno sproščanje

-parenteralna oblika Oxygesic injekt: iv, sc, im

Odmerjanje:

1 tbl /12 h (ne drobiti)

Jakost v primerjavi z morfinom:

1x močnejši od morfina

Morfin : oksikodon = 2 : 1

Peroralna zdravila

4. oksikodon/nalokson (Targinact)

Mehanizem delovanja:
- oksikodon: agonist na opioidnih receptorjih v možganih, hrbtenjači (analgetični učinek) in perifernih organih (npr. črevesje)
- nalokson: antagonist na opioidnih receptorjih; zaradi obsežne presnove prvega prehoda gre za antagonizem samo v črevesju; manj zaprtja, povzročenega z opioidom.

Pakiranja in jakosti:
30 tablet s podaljšanim sproščanjem: 5 mg/2,5 mg, 10 mg/5 mg, 20 mg/10 mg, 40 mg/20 mg

Odmerjanje:
1 tbl/12 h, MDD: 160 mg oksikodona+80 mg naloksona
KI: zmerna do huda okvara jeter

Omejitev predpisovanja:
Le za zdravljenje kronične bolečine pri bolnikih na opioidih in z zaprtjem kljub jemanju odvajal

Peroralna zdravila
5. tapentadol (Palexia)

Mehanizem delovanja:
- MOR; vezava na mi-opioidne receptorje (nociceptivna bolečina)
- NRI; zaviranje ponovnega privzema noradrenalina (nevropatska bolečina)

Manj neželenih učinkov (manj slabosti, bruhanja, zaprtja)

Pakiranje in jakosti:
-60 tablet s podaljšanim sproščanjem (SR): 50 mg, 100 mg, 150 mg , MDD:250 mg/12 ur
-hitrodelujoča oblika: 50 mg

Primerjava ekvianalgetičnih odmerkov:
Morfin : tapentadol = 1: 2,5 (edini analgetik na 3. stopnji analgetične lestvice, ki je šibkejši od morfina)

Transdermalni obliži

1. buprenorfin (Transtec)

Mehanizem delovanja:

- Delni agonizem na mi-opioidne receptorje (močna afiniteta vezave)
- Antagonistično delovanje na kapa-opioidnih receptorjih (prednosti: manj neželenih učinkov na CŽS, antihiperalgetični učinek)

Pakiranja in jakosti:

4 obliži; 35µg/h, 52,5 µg/h, 70 µg/h

Metabolizem:

Preko jeter; izbor pri bolnikih z ledvično insuficienco

Odmerjanje:

1 obliž/96 ur (maksimalno 2 obliža hkrati, max. 140 ug/h)

Transdermalni obliži

2. fentanil (Durogesic, Epufen, Matrifen, Victanyl)

Mehanizem delovanja:
Agonist na mi-opioidnih receptorjih

Pakiranja in jakosti:
5 obližev: 12,5 µg/h, 25 µg/h, 50 µg/h, 75 ug/h, 100 µg/h

Odmerjanje:
1 obliž/72 h

Metabolizem:
Preko jeter in ledvic

Ekvianalgetično razmerje:
buprenorfin: fentanil = 1:1

DOLOČANJE DNEVNEGA ODMERKA MOČNIH OPIOIDOV

- TITRACIJA:
  - Do odprave bolečine
  - Do pojava hujših stranskih učinkov
- UPORABI KRATKODELUJOČI MORFIN
  - SEVREDOL 10, 20 mg tabl.
  - Morfinske kapljice

Uvajanje močnih opioidov – titracija (primer 1)

- bolečine kljub tramadolu 400 mg/dan
- 10mg morfina / 4 ure
- vmes “rešilni odmerek”
- titracijski odmerek lahko zvišamo za 30-50%
- ko je bolečina olajšana, predpišemo dolgodelujoči opioid v ekvivalentnem odmerku in kratkodelujoči opioid p.p.

Uvajanje močnih opioidov – titracija (primer 2)

- bolnik jemlje le neopioide
- 5mg morfina / 4 ure
- vmes “rešilni odmerek”
- lahko takoj dolgodelujoči opioid v najmanjšem registriranem odmerku in kratkodelujoči p.p.

Uvajanje močnih opioidov – titracija (primer 3)

- bolečine kljub jemanju dolgodelujočih opioidov (premajhen odmerek)
- titracija s pomočjo kratkodelujočih odmerkov
  (1/6 dnevnega odmerka dolgodelujočega opioida)
- zvišanje odmerka za 30-50%

PREBIJAJOČA BOLEČINA

- PREHODNO POSLABŠANJE BOLEČINE PRI STABILNI, DOBRO ZDRAVLJENI STALNI BOLEČINI

- EPIZODNA (INCIDENTALNA) BOLEČINA
- SPONTANA BOLEČINA
- (PRED NASLEDNJIM ODMERKOM)

REŠILNI ODMEREK

HITRO OLAJŠANJE PREBIJAJOČE BOLEČINE

- kratkodelujoči oralni morfin
  - 1/6 DNEVNEGA ODMERKA MORFINA
- kratkodelujoče oblike fentanila
  - ODMEREK POTEBNO STITRIRATI

- BELEŽITI PORABO REŠILNIH ODMERKOV

>4/DAN: osnovna bolečina je slabo urejena

Hitrodelujoče oblike
-prebijajoča bolečina

Morfin
- morfinijev sulfat (Sevredol)
- filmsko obložene tablete; 10 mg, 20 mg

Morfinske kapljice
- 1 kapljica = 1 mg Mo

Fentanil
- Abstral podjezične tablete; 100 µg, 200 µg, 300 µg, 400 µg, 600 µg
- Effentora bukalne tablete: 100 ug, 200 ug, 400 ug
- Instanyl za nazalno uporabo pršilo: 50 ug, 100 ug, 200 ug

Omejitev predpisovanja: Le za onkološke bolnike s hudo prebijajočo bolečino

Tapentadol
- Palexia 50 mg filmsko obložene tablete

TITRACIJA PODJEZIČNE TABLETE FENTANILA (Abstral)

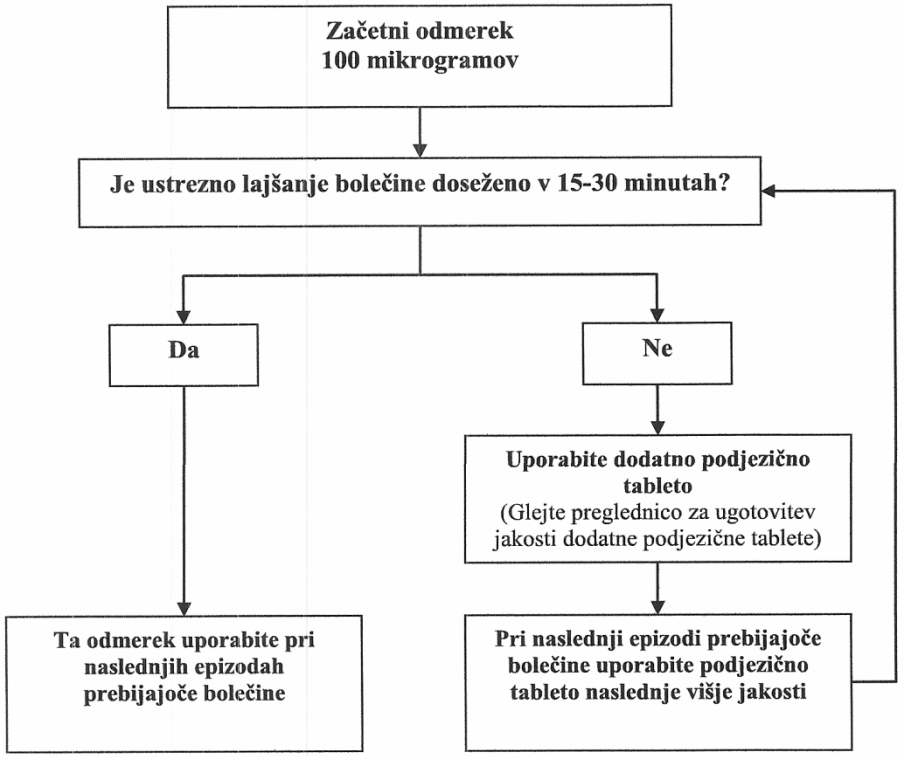

Jakost (v mikrogramih) prve podjezične tablete na epizodo prebijajoče bolečine	Jakost (v mikrogramih) dodatne (druge) podjezične tablete, ki se jo uporabi 15-30 minut po prvi podjezični tableti, če je to potrebno
100	100
200	100
300	100
400	200
600	200
800	-

Zdravljenje prebijajoče bolečine

Situacija	Definicija	Postopek
spontana bolečina	nastopi spontano	1/6 dnevnega odmerka v obliki kratko delujočega morfina p.p., ko bolečina nastopi ali rešilni odmerek kratkodelujočega fentanila
incidentalna bolečina	odvisna od specifičnih aktivnosti (nega bolnika, ipd.)	1/6 dnevnega odmerka v obliki kratko delujočega morfina 20 - 30 min. pred predvidenim dogodkom ali rešilni odmerek kratkodelujočega fentanila 10-15 min prej

ROTACIJA OPIOIDOV

- Slab analgetični učinek
- Hudi stranski učinki
- POZNATI EKVIANALGETIČNE ODMERKE OPIOIDOV
- Rotiramo ½ do 2/3 odmerka prvega analgetika (boljši analgetični učinek, manj stranskih učinkov)

- Glede na porabljene “rešilne”odmerke, povečamo odmerek novouvedenega dolgodelujočega opioida.

Primerjalni odmerki opioidov

opioid	**dnevni odmerek**							
morfin (mg)	30	60	90	120	150	180	210	240
tramadol (mg)	150	300		600				
oksikodon (mg)		30		60		90		120
hidromorfon (mg)	4	8	12	16	20	24	28	32
tapentadol (mg)		100	200		300	400		500
fentanil TDS (μg/h)	12,5	25	37,5	50	62,5	75	87,5	100
buprenorfin TDS (μg/h)		35	52,5	70	87,5	105	122,5	140

ROTACIJA POTI VNOSA OPIOIDOV

- NAJBOLJ PRIMERNA POT VNOSA ANALGETIKOV SKOZI USTA
  - Najbolj preprosto
  - Učinkovito
  - Najceneje

NE GRE SKOZI USTA
  - Transdermalno
  - Podkožno
  - Epiduralno/spinalno

Rotacija poti vnosa opioidov

Pot vnosa	Zdravilo	Komentar
skozi usta (p.o.)	metamizol, paracetamol, vsi NSAR, tramadol, morfin, oksikodon, hidromorfon, metadon, tapentadol	Priporočljivo zaradi lažjega prilagajanja odmerka
transdermalno (t.d.)	obliži fentanila in buprenorfina	Počasen začetek delovanja prvega obliža, obliži delujejo 72 oziroma 96 ur Za zdravljenje stabilne bolečine
subkutano (s.c.)	morfin, oksikodon	s.c./p.o. učinkovitost morfina je 3 : 1, oksikodona 2:1. Nepretrgana s.c. infuzija zagotavlja stalno raven analgetika v krvi

Rotacija poti vnosa opioidov

intramuskularno **(i.m.)**	morfin, tramadol, NSAR	i.m./p.o. učinkovitost morfina je 3 : 1 ta pot dajanja nima nobenih farmakokinetičnih prednosti pred drugimi potmi vnosa, zato **ni** priporočljiva
intravenozno **(i.v.)**	morfin, tramadol, oksikodon,	i.v./p.o. učinkovitost morfina je 3 : 1, (prvi odmerek 6 : 1). V akutnih primerih damo prvi odmerek i.v. tako, da ga razredčimo in titriramo. Pri nepretrganem i.v. dajanju morfina se hitreje razvije toleranca kot peroralno
epiduralno intratekalno	morfin, fentanil	Epiduralno damo 1/30 p.o. odmerka morfina, intratekalno 1/300. Zdravljenje uvajamo v bolnišnici

STRANSKI UČINKI OPIOIDOV

- ZAPRTJE: preprečevati takoj!
- SLABOST IN BRUHANJE
- SEDACIJA
- ZMEDENOST
- SRBENJE
- DEPRESIJA DIHANJA

Neželeni učinki zdravljenja z močnimi opioidi

ZAPRTJE

- Razvije se skoraj vedno, lahko postane bolj nadležen problem kot bolečina.
- Opioidi zmanjšajo izločanje prebavnih sokov in upočasnijo peristaltiko.

- S preprečevanjem začnemo takoj: nefarmakološki ukrepi in/ali preventivna uporaba odvajal - kontaktna odvajala (ekstrakti sene) in mehčalci blata. Odmerek odvajal je pri večjem odmerku opioidov večji.
- Metilnaltrekson (Relistor) sc, samo za zdravljenje zaprtosti zaradi opioidov, ko zdravljenje z odvajali ne zadostuje
- Klizma

Neželeni učinki zdravljenja z močnimi opioidi

SEDACIJA

- Ukinemo preostale sedative (npr. benzodiazepine).
- Razložimo bolniku, da je sedacija pogosta v prvih 3-5 dneh, pozneje se ta neželeni učinek zmanjša.
- Včasih ostane, če je bolnik neaktiven.

Neželeni učinki zdravljenja z močnimi opioidi

DEPRESIJA DIHANJA

Se ne pojavi, če odmerek titriramo glede na jakost bolečine.

- Če je huda (frekvenca vdihov manj kot 8-10/min) in ima bolnik zoženo zavest, damo nalokson. 1 ampulo (0,4 mg) razredčimo do 10 ml s fiziološko raztopino in injiciramo i. v. počasi do učinka (tj. redni vdihi, frekvenca dihanja več kot 10).
- Nalokson je antagonist morfina, ima krajše delovanje, bolnika dalj časa nadzorujemo. Včasih je potrebno večkratno dajanje ali kontinuirana infuzija naloksona.

Neželeni učinki zdravljenja z močnimi opioidi

SLABOST IN BRUHANJE

Pogosta pri bolnikih, ki začenjajo jemati opioide. Toleranca se razvije v 5-10 dneh.

- Antiemetike damo, kadar pride do slabosti in ne preventivno.
- Antagonisti serotonina za lajšanje z opiodi povzročene slabosti in bruhanja niso dokazano učinkoviti.

Zdravila za zdravljenje slabosti/bruhanja

- Zdravila prvega izbora:
- metoklopramid (Reglan) 30 mg/dan
- haloperidol (slabost zaradi opioidov, metabolnih vzrokov, subileus) 1-3 mg zvečer, 1-5 mg sc)

Priporočeni načini zdravljenja posameznih vrst bolečine

Vrsta bolečine	Zdravljenje	Dodatne možnosti
Somatska	blaga: neopioid srednje močna: neopioid+ šibek opioid močna: neopioid + močan opioid	Bifosfonati, denosumab, kortikosteroidi kirurgija obsevanje
Visceralna	blaga: neopioid (metamizol, paracetamol) srednje močna: neopioid + šibek opioid močna: neopioid + močan opioid	interventne metode
Nevropatska	v vseh stopnjah dodatna zdravila (antikonvulzivi, antidepresivi, lokalni anestetiki, kortikosteroidi)	interventne metode, fizioterapija (TENS)

Dodatna zdravila s sekundarnim analgetskim učinkom

Skupina zdravil	Zdravilo	Indikacije	Dnevni začetni odmerek (p.o.)	Dnevni vzdrževalni odmerek (p.o.)
anti-epileptiki	karbamazepin	nevropatska bolečina	200 mg v 1 ali 2 odmerkih	400-1200 mg v 3 - 4 odmerkih
	gabapentin		300 -900 mg v 3 odmerkih	900-1800 mg v 3 odmerkih, največji dnevni odmerek je 3600 mg
	pregabalin		50-150 mg v dveh odmerkih	300-600 mg (v dveh odmerkih)
anti-depresivi	amitriptilin		10-25 mg zvečer	75 - 100 mg zvečer
	venlafaksin		37,5 mg	150-225 mg (1 odmerek)
	duloksetin		30 mg	60-120 mg (1 odmerek)
	mirtazapin		15 mg	15-45 mg (1 odmerek)

Dodatna zdravila s sekundarnim analgetskim učinkom

kortikosteroidi	deksametazon	bolečina zaradi kostnih metastaz, glavobol zaradi povečanega intrakranialnega pritiska, pritisk na hrbtenjačo, periferne živce, pleteže, nateg jetrne kapsule zaradi metastaz; izboljšajo splošno počutje, apetit, dispnejo, potenje;	4-16 mg/dan	4-8 mg/dan
	metilprednizolon		64 mg	8-16 mg/dan

Dodatna zdravila s sekundarnim analgetskim učinkom

bifosfonati	ibandronat	lajšanje maligne kostne bolečine preprečevanje patoloških zlomov osteolitične lezije	i.v. 6 mg v 30-60 min infuziji	na 4 tedne
	pamidronat		i.v. 60 - 90 mg v 2 urni infuziji	na 4 tedne
	zoledronska kislina		4 mg v 20 minutni infuziji	na 4 tedne

Dodatna zdravila s sekundarnim analgetskim učinkom

Antagonisti NMDA-R	ketamin	nevropatska bolečina	uporabljamo v podkožni infuziji	
Zaviralci Na kanalčkov	lidokain			
	5% lidokainski obliž	periferna nevropatska bolečina	1-2 obliža 12 ur/dan na mesto bolečine	1-2 obliža 12 ur/dan na mesto bolečine (max 4 obliži)
Agonisti TRPV1	8% kapsaicinski obliž		1-2 obliža/ 9-12 tednov na mesto bolečine	1-2 obliža/ 9-12 tednov na mesto bolečine

DODATNA ZDRAVILA

- DIFUZNA KOSTNA BOLEČINA:
  - Optimalni odmerki NSAR in opioidov
  - Obsevanje
  - Kortikosteroidi
  - Bifosfonati, denosumab

Načela farmakološkega zdravljenja bolečine pri bolnikih z rakom

- stopenjsko zdravljenje
- ob uri in p.p.
- nevropatska bolečina - dodatna zdravila
- titracija
- rotacija
- preprečevanje stranskih učinkov (zaprtja)

Sprejem v bolnišnico

- Akutni bolečinski sindrom.
- Vstavitev spinalnega/epiduralnega katetra.
- Nezmožnost obvladovanja motečih neželenih učinkov opioidnih in drugih analgetikov v domači negi.
- Nastanek medicinskih komplikacij med analgetičnim zdravljenjem – patološki zlomi, pritisk na hrbtenjačo, zapora črevesja in druga stanja, ki resno ogrožajo bolnika.

Možnosti specialističnega zdravljenja bolečine

- INTERVENTNE METODE:
- Blokade perifernih živcev in živčnih korenin
- Blokade avtonomnega živčevja
- Dovajanje zdravil v epiduralni (sabarahnoidalni) prostor

- Vertebroplastika
- Kirurški postopki (stabilizacija patoloških zlomov)
- Nevrokirurški postopki (stimulacija / ablacija živcev)

- Protirakavo zdravljenje
- Paliativno obsevanje

INVAZIVNI POSTOPKI LAJŠANJA BOLEČINE V PBA

- Blokade perifernih živcev in živčnih pletežev
- Epiduralno in spinalno dovajanje učinkovin

- DRUGE MOŽNOSTI V PBA
- Uporaba dodatnih zdravil po navodilu specialista anesteziologa
- Uvajanje podkožnih črpalk
- Aplikacija kapsaicinskih obližev

BLOKADE PERIFERNIH ŽIVCEV

- Blok ishiadikusa
  zadnji pristop

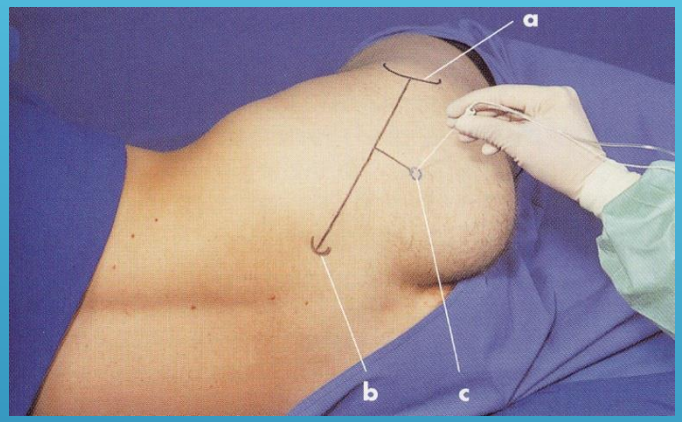

poplitealni pristop

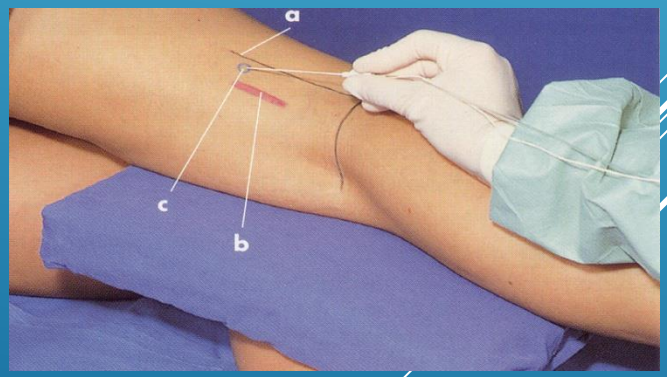

Bloki perifernih živcev

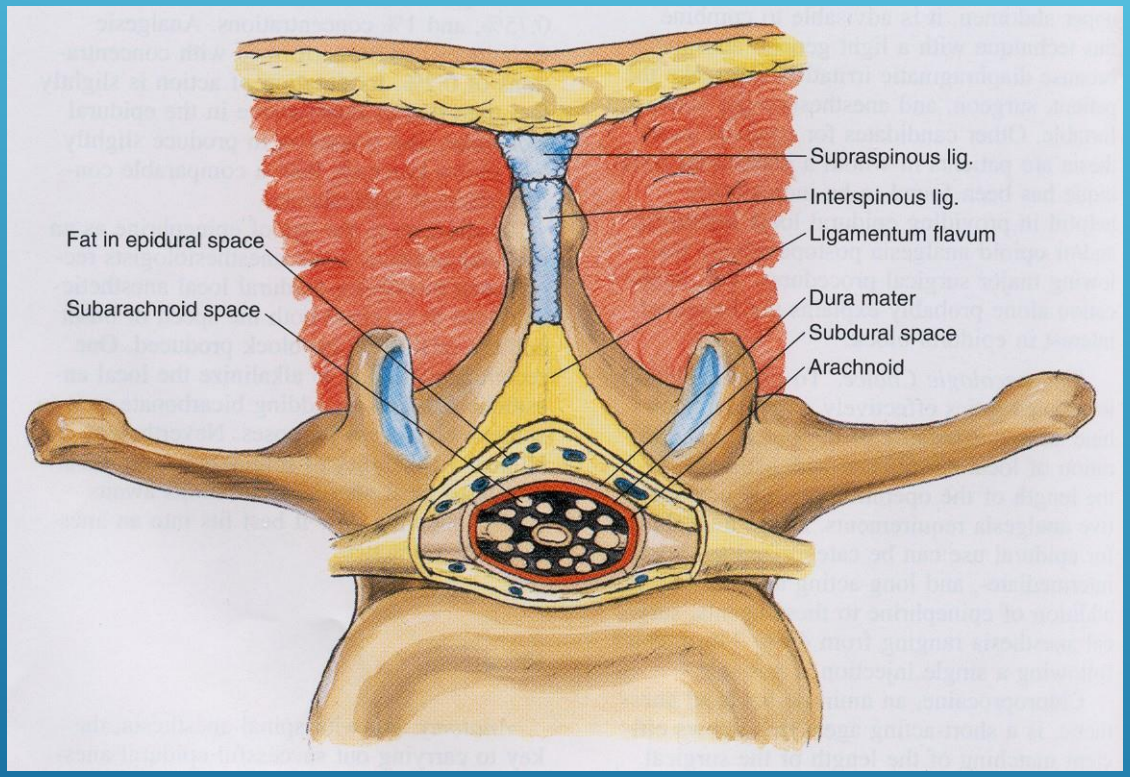
Supraspinous lig.
Interspinous lig.
Ligamentum flavum
Dura mater
Subdural space
Arachnoid
Fat in epidural space
Subarachnoid space

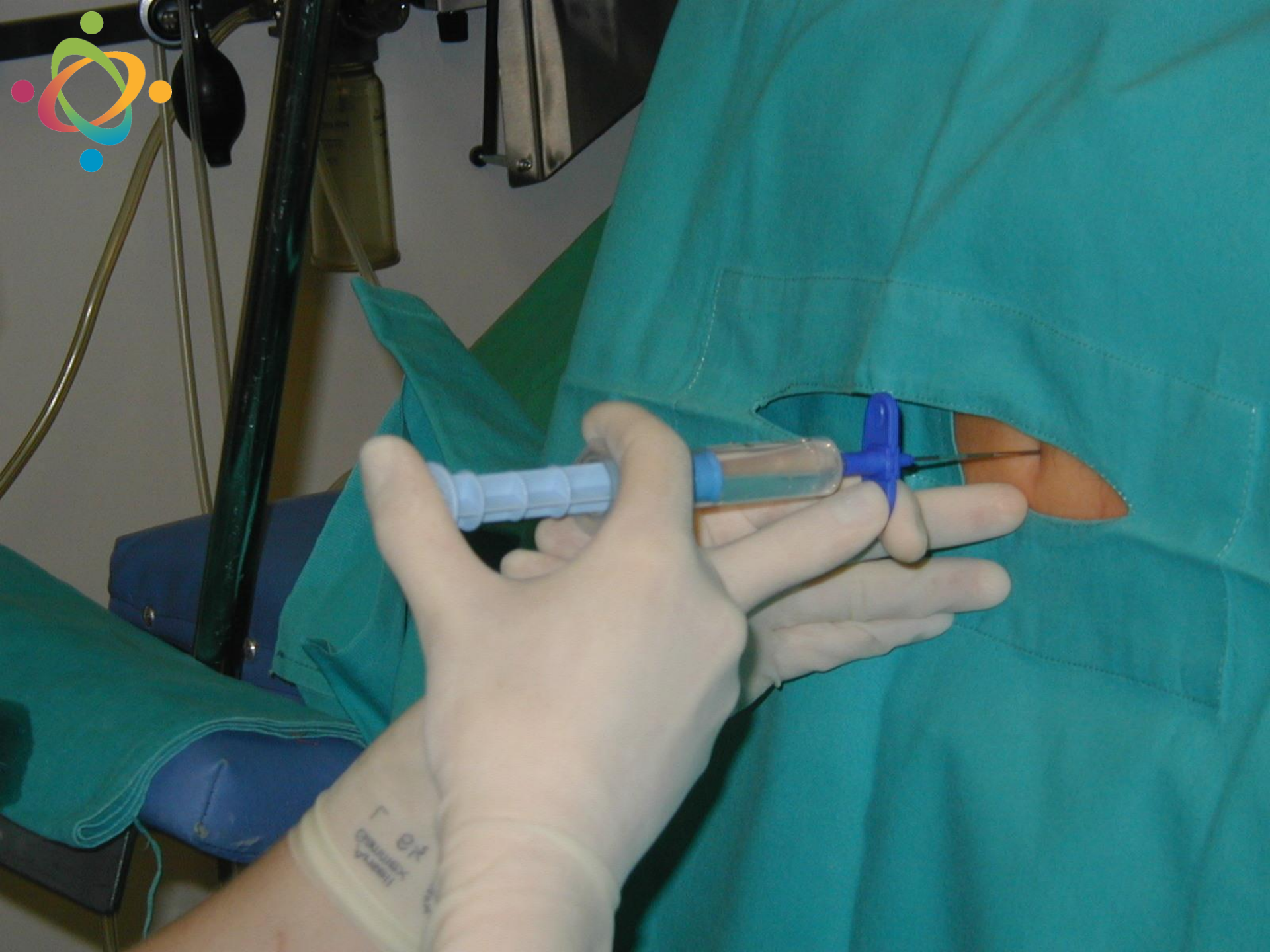

EPIDURALNI KATETER

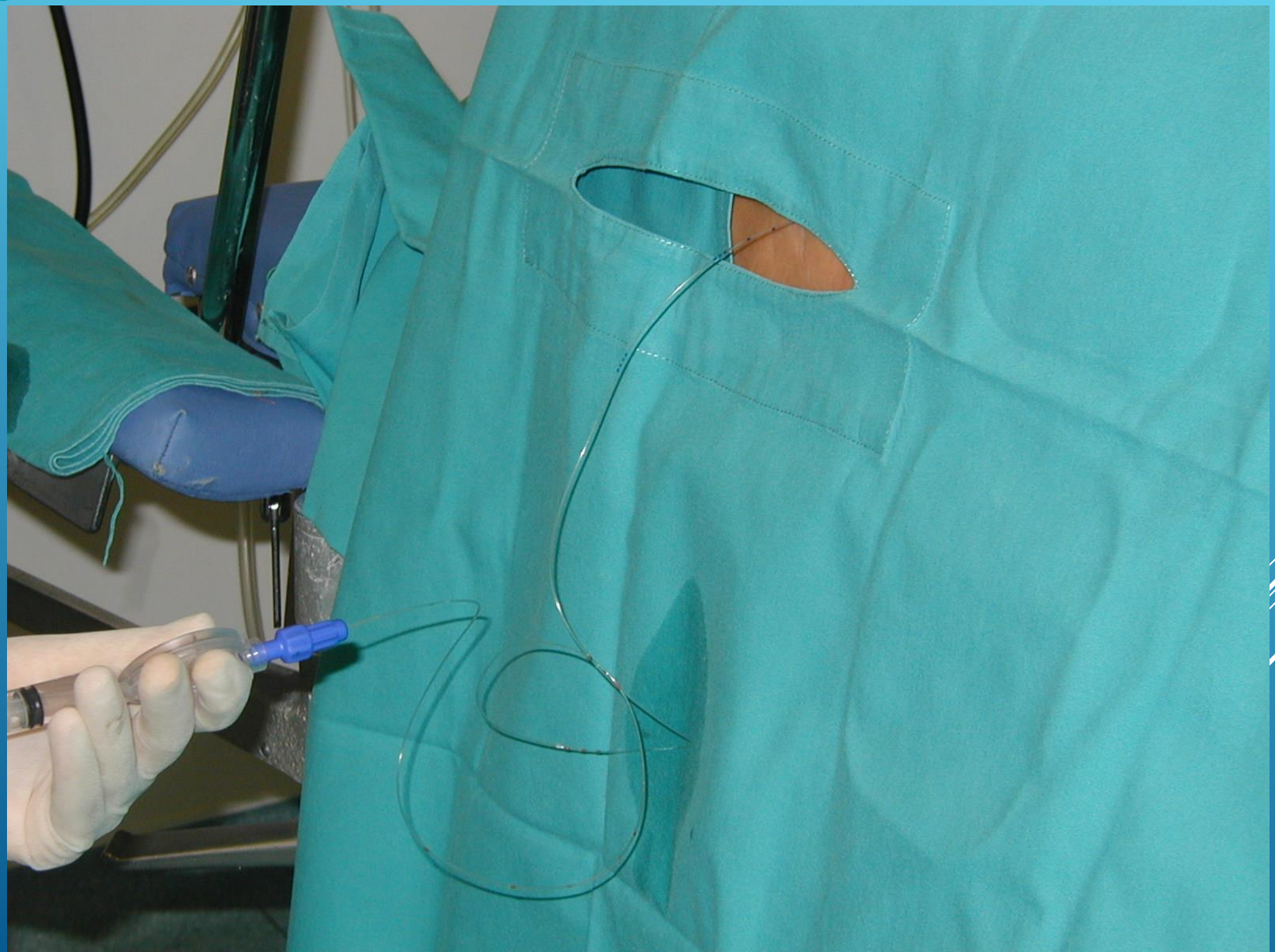

Hvala za pozornost

Vprašanja?

bkosmina@gmail.com